

Handläggare
Hävermark Saga
Vidmark Hannes

Datum
2017-03-06

Diarienummer
KSN-2017-1002

Kommunstyrelsen

Rapportering av åtgärdsprogrammet för luft 2016

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att avge rapport till Länsstyrelsen i Uppsala län för 2016 enligt **bilaga**.

Ärendet

Uppsala kommun har ett åtgärdsprogram för att klara miljö kvalitetsnormerna för stora partiklar (PM10) och kvävedioxid (NO₂) på Kungsgatan. Programmet antogs av fullmäktige den 26 maj 2014 och fastställdes av Länsstyrelsen i februari 2015. Enligt programmet ska kommunen årligen rapportera arbetet med åtgärdsprogrammet till Länsstyrelsen.

Föredragning

Rapporten visar att normerna inte har överskridits 2016. Åtgärderna som vidtagits enligt åtgärdsprogrammet har effekt och luften på Kungsgatan blir successivt bättre. Årsmedelvärdena för PM10 och NO₂ har sjunkit de senaste sex åren. De sjunkande årsmedelvärdena för PM10 och NO₂ närmar sig riktvärdena som är definierade i det nationella miljö kvalitetsmålet *Frisk luft*. Riktvärdena i målet om frisk luft är betydligt striktare än normerna för PM10 och NO₂.

Tillfälliga vädterskiftningar kan innebära tillfälligt höga halter av luftföroreningar i dygnsmedelvärdena. Överskridanden av dygnsmedelvärden är svåra att vidta åtgärder mot. Överlag var 2016 nederbördsfattigt, vilket sett över året kan ha påverkat luftkvaliteten negativt. 2016 var ett svalare år än både 2014 och 2015. Det var bitvis blåsigt långa perioder vilket kan ha haft en positiv effekt på luftkvaliteten.

De flesta åtgärderna i åtgärdsprogrammet för luft är pågående eller genomförda. Några få undantag av mindre betydelse för resultatet finns. Under 2016 påbörjades ett arbete med att ta ett grepp om både luft och buller samlat. Detta ska bidra till att kunna genomföra åtgärder som behöver synkroniseras med åtgärdsprogrammet mot omgivningsbuller.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i föreliggande ärende. Åtgärderna enligt åtgärdsprogrammet för luft hanteras inom beslutad ram för respektive nämnd.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christoffer Nilsson
Chef kommunledningskontoret

Bilaga 1: Rapport till Länsstyrelsen

Handläggare
Hävermark Saga (SBF)
Vidmark Hannes

Datum
2017-03-06

Diarienummer
KSN-2017-1002

Länsstyrelsen i Uppsala län
751 86 Uppsala

Rapportering av åtgärdsprogrammet för luft 2016

Resultat

Miljö kvalitetsnormerna för luft som mäts vid Kungsgatan klarades 2016. I tabellen nedan redovisas resultatet av mätningar jämfört med normerna.

Parameter	Resultat 2016	Miljö kvalitetsnorm	Senaste år för överskridande
PM10 årsmedelvärde	17 µg/m ³	40 µg/m ³	-
PM10 dygn	12 dygn	35 dygn	2011
NO ₂ årsmedelvärde	25 µg/m ³	40 µg/m ³	2010
NO ₂ dygn	1 dygn	7 dygn	2013
NO ₂ timmar	25 timmar	175 timmar	-

Av längre tidsserier framgår det att årsmedelvärdena för både partiklar och kvävedioxider sjunker och närmar sig miljö kvalitetsmålen. Dygnsmedelvärdena som i hög grad påverkas av tillfälliga väderskiftningar är däremot fortfarande en utmaning.

Påverkande faktorer

År 2016 inleddes med en kall januarimånad, men följdes av en mild februari med mycket nederbörd vilket bedöms ha påverkat resultatet positivt vintertid. Våren innehöll många snabba väderväxlingar. Mycket höga och mycket låga lufttryck avlöste varandra under hösten fram till november, då ett tidigt och omfattande snöfall kom och dominerade. Resterande del av året bjöd på betydligt mindre snö. Överlag var 2016 nederbördsfattigt, vilket sett över året bedöms ha påverkat resultatet negativt. 2016 var ett svalare år än både 2014 och 2015. Det var bitvis långa perioder av blåsigtt väder, vilket kan ha medfört en positiv effekt på luftkvaliteten. Överlag bedöms vädret 2016 inte ha haft en avgörande påverkan på luftkvaliteten.

Några större trafikomläggningar eller andra händelser som berör Kungsgatan och bedöms påverka resultatet har inte förekommit.

Genomförda åtgärder i programmet

Kommunen har i sitt åtgärdsprogram föreslagit 31 åtgärder. I bilaga 1 redovisas åtgärderna och status vid utgången av 2016.

Sammantaget är de flesta åtgärder pågående eller genomförda. Några få undantag av mindre betydelse för luftkvaliteten finns. Sammantaget bedöms de genomförda åtgärderna ha haft effekt på luftkvaliteten och det fortsatta arbetet bör leda till fortsatt förbättring. I fortsättningen av arbetet ska det dessutom tas ett mer samlat grepp om luft och buller.

Övriga åtgärder och händelser

Uppsala kommun utgör testbädd för ett IoT-projekt (Internet of Things). Avsikten är att mäta trafikflödet, se om det är möjligt att göra en dataanalys av luftkvaliteten och trafikflödet i realtid samt visualisera det i en 3D-modell över staden. Baserat på resultatet ska konkreta åtgärder för att förbättra luftstatusen i Uppsala föreslås. Sensorerna ska vara på plats våren 2017.

Behov av revidering

Kommunen anser inte att det finns något behov av revidering eller komplettering av programmet.

Åtminstone en av åtgärderna är i dagsläget inte aktuell att genomföra. Det handlar om informationsinsatser för att leda om trafik vid höga luftföroreningshalter. Den typen av information är inte aktuell idag men kan senare bli intressant att koppla till det pågående IoT-projektet med luftsensorer. Kommunen återkommer för samråd i frågan i enlighet med beslutet om fastställande.

Under 2017 påbörjas ombyggnad av Stadshuset vid Kungsgatan. Det innebär att den befintliga mätstationen har behövt flyttas. Utredning och kalibrering av ny plats på Kungsgatan genomfördes under 2016 och en ny mätare har satts upp. Den nya mätstationen är placerad längre österut på Kungsgatan (Kungsgatan 67), på motsatt sida av gatan jämfört med den gamla stationen. För närvarande sitter båda mätstationerna uppe. De kommer att mäta luftkvaliteten parallellt i tre månader innan den gamla mätstationen tas ner.

Åtgärder enligt åtgärdsprogrammet för luft 2016

Pågående och föreslagna åtgärder	Status 20161231
<u>Ren och effektiv trafik</u>	
<p>Utreda förutsättningarna för lägre hastighet inom hela stadskärnan inklusive Luthagesplanaden, Väderkvarnsgatan, Kungsgatan, Östra Ågatan, Mungatan, Kyrkogårdsgatan, Skolgatan, Syslomansgatan samt alla lokalgator innanför.</p> <p>Samordnas med Uppsala kommuns hastighetsöversyn som pågår under 2014.</p>	<p>Pågår. Införandet av nya hastighetsgränser i kommunen ska enligt planen vara helt klart 2018.</p>
<p>Fortsatt dubbdäcksförbud Kungsgatan</p>	<p>Pågår. Förbudet kvarstår.</p>
<p>Bättre information, uppföljning, kontroll och efterlevnad av befintliga föreskrifter och förbud, ex miljözon, dubbdäcksförbud och övrig dammbildande verksamhet.</p>	<p>Pågår.</p> <p>Miljözon har införts och vunnit laga kraft.</p> <p>Efterlevnaden av dubbdäcksförbudet har försämrats på några gatuavsnitt.</p> <p>Dialog med polisen om ökad kontroll av miljözon och förbud pågår.</p> <p>Information om dubbdäcksförbudet finns på kommunens hemsida och nyhet om förbudet annonseras i tidningar och på hemsidan när det är aktuellt.</p> <p>Ett samlat grepp för att se över reglering av miljözons- och dubbdäcksförbudsefterlevnaden tillsammans med en rad andra regleringar som angår innerstaden planeras.</p>
<p>Övergång till miljövänligare drivmedel med särskilt fokus på elektrifierade transporter - kommunens fordon</p>	<p>Pågår. Omställning till fossilfritt ska vara genomförd för personbilar 2020 och för övriga fordon 2023.</p> <p>För närvarande sker omställningen huvudsakligen till biogas och etanol.</p>
<p>Övergång till miljövänligare drivmedel med särskilt fokus på elektrifierade transporter - kollektivtrafiken</p>	<p>Pågår. Omställning till fossilfritt ska vara genomfört till 2020. Omställning sker till biogas- och elhybridbussar. Ett projekt pågår där utvalda linjer i det nya stadsbusslinjenätet ska testas med endast elbussar. Bussarna förväntas vara i bruk 2018.</p>
<p>Öka arbetet med och utvecklingen av det hållbara resandet</p>	<p>Pågår. Under 2016 ansökte Uppsala om att</p>

Pågående och föreslagna åtgärder	Status 2016/231
	arrangera ECOMM, en europeisk konferens med fokus på hållbart resande, år 2018. Uppsalas ansökan godkändes och planeringen av konferensen är igång.
Policy och handlingsplan för parkering, inklusive infarts-/pendlarparkeringar.	Pågår. Uppsala har antagit ett landsbygdsprogram, i vilket detta hanteras.
Policy och handlingsplan för ökad cykling	Genomfört. Åtgärdsprogram med 57 åtgärder för att bli Sveriges bästa cykelstad 2018 antogs under 2016.
Eco-drivingutbildning kontinuerligt för alla busschaufförer samt kommunens personal som kör tjänstefordon	Genomförs av upphandlade företag inom kollektivtrafiken. Genomförs inte systematiskt inom kommunen. Ramavtal för utbildning saknas för närvarande.
Fortsatt utveckling av kollektivtrafiken (tillgänglighet, framkomlighet etc)	Pågår. Utredning om bussprioritering på 40 olika platser, inklusive Kungsgatan, pågår.
Utveckla och tillämpa miljökrav vid upphandling av maskiner och entreprenader	Genomfört. Arbete med bygglogistikcenter pågår.
<u>Förbättrad vägrenhållning</u>	
Dammbindningsmedel på särskilt utsatta vägvsnitt	Genomfört. VTI har en OptiDrift-grupp, i vilken Uppsala är med.
Luftjour	Genomfört.
Vakuumsugning	Genomfört.
Ersätta sand med salt eller CMA på särskilt utsatta vägvsnitt	Genomfört
Högtryckstvätt med CMA kombinerat med vacuumsug	Genomfört. Metoden utvecklas underhand.

Pågående och föreslagna åtgärder	Status 20161231
Installation av fyra nya väderstationer i staden för att på så sätt förbättra informationsunderlaget för vägrenhållning	Genomfört.
Förändrad metod för fogning av gatsten (betongkross och permacyd)	Genomfört.
<u>Planering</u>	
Luftkvalitet integreras tidigt och systematiskt i planprocessen	Pågår. Kommunens luftgrupp har utökats med representation från plansidan med hopp om att bredda diskussionerna kring luftkvalitet ännu mer och få in frågan ännu tidigare i planprocessen.
Utveckling av ekosystemtjänster som metod att förbättra luftkvalitet (träd, gröna väggar etc.).	Pågår. Ett samlat grepp har tagits om luft och buller. Detta bör arbetas med ur båda de perspektiven.
<u>Kommunikation</u>	
Utreda möjligheten att införa digitala informationstavlor i anslutning till Kungsgatan som informerar om luftföroreningshalter och att välja annan väg om möjligt (vid höga halter av luftföroreningar).	Ej aktuellt för närvarande.
Kommunicera konsekvenser, hälsa, miljö, ekonomi bl.a. via "luftrapport" i dagstidning/radio, via Uppsala kommuns hemsida	Pågående. Under 2017 ska det undersökas vidare hur vi kommunicerar detta på bästa sätt. Även kommunikation av eventuella luftprognoser undersöks.
Kommunicera åtgärdsprogrammet via Uppsala kommuns hemsida samt via media	Genomfört.
<u>Förslag till åtgärder på nationell nivå</u>	
Möjliggörande av dubbdäcksavgift	Utreds av regeringen.
Miljözon för personbilar	Utreds av regeringen. Förslag från Transportstyren är framtaget. Uppsala har fått möjlighet att yttra sig i det.
Förstärkt spårkapacitet mellan Stockholm och Uppsala genom ex dubbelspår samt tågstopp vid Uppsala södra/Bergsbrunna station.	Utreds av Trafikverket.
<u>Om åtgärderna i programmet inte ger önskad effekt</u>	

Pågående och föreslagna åtgärder	Status 20161231
Tvättad bergkross på särskilt utsatta vägvsnitt	Ej aktuellt
Utreda resvägar i innerstaden samt möjlighet till regleringar	Ej aktuellt.
Signalprioritering Kungsgatan	Ej aktuellt.
Byta beläggning på särskilt utsatta vägvsnitt	Ej aktuellt
Värmeslingor Vaksalagatan/Kungsgatan	Ej aktuellt